

ДІЛОВА ЕТИКА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ У ПРОГРЕСИВНІЙ КОМПАНІЇ

Вікторія Гуцуляк

канд. екон. наук, доцент,

Львівський державний університет

фізичної культури

імені Івана Боберського (Україна)

Етика – це дотримання кодексу поведінки, якими керується кожна людина. Етичний кодекс вважають збіркою основних для організації моральних норм і принципів, процедур їхнього впровадження в бізнес-процеси організації, а також механізмів контролю за їхнім виконанням. Цей інструмент дає змогу впливати на поведінку не тільки особистості, а й певної групи, підрозділу організації [3, с. 98].

Сьогодні в системі бізнесу спостерігається великий інтерес до ділової етики, оскільки людські ресурси виконують одну з найважливіших функцій компанії. Ділова етика у широкому розумінні полягає в сукупності етичних принципів та норм, якими керується діяльність компанії. Ділова етика є одним із загальних складників етики. Вона дає можливість оцінити з погляду моральних критеріїв та параметрів, що добре і що погано в ділових стосунках між людьми, а також між людиною і суспільством. Щодо ділової етики, то вона визначає моральні критерії та параметри відносин між виробниками і споживачами, службовцями і менеджерами організацій, власне організаціями, підприємствами та державою, що утворює систему взаємних зобов'язань одного перед одним. Ділова етика виконує функції не тільки морального судження, а й є засобом ухвалення рішень, що дає можливість правильно розв'язувати суперечливі етичні проблеми [5].

Ділова етика – це форма прикладної етики, яка аналізує різнопланові проблеми, властиві бізнес-середовища. Зокрема, велику увагу приділено вивченню таких питань: боротьбі між конкурентами, соціальній відповідальності, яку несуть ділові співтовариства, ефективним методам керування компаніями та організаціями, дотриманню трудового законодавства й поваги до прав працівників, участі представників бізнес-кіл у благодійності, уникненню протиправних дій, корупції, шахрайства тощо. Головними цінностями бізнес-етики є чесність, надійність, виконання обіцянок, відкритість, повага, громадянська відповідальність, турбота про інших.

Сьогодні в Україні прогресивні компанії перебувають на етапі формування ділової етики. Правила етичної поведінки є відображені й у чинному законодавстві України. Зокрема, у Законі України «Про запобігання корупції» [2] передбачено загальні правила поведінки як для уповноважених на виконання функцій держави, так і для посадовців юридичних осіб (зокрема компаній, які перебувають у власності держави). У розділі VI «Правила етичної поведінки», ст. 38 зобов'язано неухильно дотримуватися загальноновизнаних етичних норм поведінки, а це щонайменше порядність, співчуття, дотримання домовленостей, повага, совісність та інші [2].

Відокремлю декілька чинників, які сприяють формуванню етичної системи в компанії, а саме організаційну культуру, правила, закони, а також особисті цінності людини. У процесі ведення бізнесу дослідники [1] вирізняють такі складники етичної поведінки, як людське мислення і його логіка, релігійні вірування, ідіома людяності, природа, яка охоплює індивіда.

На етику українського бізнесу значною мірою впливає релігійність зайнятих у ньому людей. Зазначимо, що особливості етики бізнесу великою мірою зумовлені християнством [4]. В основі релігійної етики лежить орієнтація на абсолютні християнські моральні цінності та етичні принципи. Тож, релігійна етика через релігійні основи поведінки людини має визначальний характер та однозначно позначається на формуванні ділової етики.

Етична поведінка багато в чому залежить від мислення та логіки кожного члена колективу, а їхні дії зумовлені низкою обставин, які прямо чи опосередковано впливають на результат. Прикладом може бути церемоніально-субординаційний складник поведінки, як-от встановлені правила етикету чи манера звертання до співробітників, керівництва [3]. Іноді може домінувати характерологічна поведінка, яку визначають особливості характеру людини, як індивідуума. Це може бути явна демонстрація власних емоцій чи свого психічного стану.

Важливу роль у діловій етиці сучасної компанії відіграють стандарти етичної поведінки, які безпосередньо залежать від організаційної культури виробництва загалом або кожного підрозділу зокрема. Ця поведінка часто визначається національними особливостями.

Зважаючи на викладене, можна однозначно констатувати прямий вплив усіх складників етичної поведінки на формування ділової етики сучасної компанії, а це теж має безпосередній вплив на сприйняття її у зовнішніх конкурентних умовах. Тож аналізована проблема залишається актуальною та потребує подальшого глибокого моніторингу, аналізу, удосконалення для формування практичних рекомендацій для фахівців.

Список використаних джерел

1. Гуцуляк В. Р. Вплив бізнес-етики на ефективність менеджменту компанії / Гуцуляк В. Р. // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2021. – № 1, т. 32(71). – С. 42–45.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 28.12.2014 р. № 49. Дата оновлення 16.12.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 05.02.2022).
3. Тютлікова В. В. Формування етичної організаційної поведінки в сучасних умовах / Тютлікова В. В. // Проблеми економіки. – 2011. – № 4. – С. 95–100
4. Шаповал В. М. Вплив релігії на формування ділової етики / Шаповал В. М. // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2010. – № 22. – С. 87–99.
5. Al-Tarawneh K. I. Business ethics in human resources management practices and its impact on the organizational performance / Al-Tarawneh K. I. // Business: Theory and Practice. – 2020. – № 21(1). – P. 402–411. <https://doi.org/10.3846/btp.2020.11344>